FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT F. CAPOTORTI FREMSAT DEN 17. NOVEMBER 1977 [1]

Høje Ret.

1. Hovedsagen, som verserer for den tyske Bundesfinanzhof, vedrører tariferingen af billedbøger, der især er bestemt for børn i førskolealderen. Bøgerne består hver af tolv papsider, der ikke kan rives itu, og indeholder billeder, som næsten fuldstændigt dækker siderne, og som er forsynet med fortællinger på nogle linjer. Denne tekst beskriver eller kommenterer det billede, som den vedrører; i visse tilfælde indeholder teksten supplerende oplysninger eller ideer, som ikke umiddelbart fremgår af selve billedet. Nogle af disse publikationer har også et pædagogisk formål; for eksempel skal barnet anspores til at læse hvad klokken er, eller barnet skal hjælpes til at forstå den sociale betydning af bestemte erhverv.

Da Domstolen i sager i henhold til EØF-traktatens artikel 177 alene har kompetence til at fortolke fællesskabsretten, men ikke kan anvende denne på det foreliggende tilfælde, finder jeg det overflødigt her at beskrive de forskellige billedbøgers særlige karakteristika, da disse allerede er blevet udførligt angivet i retsmøderapporten.

For så vidt angår de faktiske omstændigheder, skal jeg blot tilføje, at tvisten er blevet indbragt for den tyske ret, efter at sagsøgte, Oberfinanzdirektion, den 30. marts 1973 havde henført den omtvistede vare under position 49.03 i den fælles toldtarif. Varebeskrivelsen under denne position lyder: »børnebilledbøger og børnemalebøger«.

Carlsen-Verlag har, efter en resultatløs klage over denne tarifering ved Oberfinanzdirektion, anlagt sag mod klageafgørelsen fra Oberfinanzdirektion ved Bundesfinanzhof, og har gjort gældende, at de pågældende bøger skal tariferes under position 49.01, der indeholder følgende varebeskrivelse: »trykte bøger, brochurer o.lign. (herunder brochurer o.lign. trykt på et enkelt ark)«.

Bundesfinanzhof har ved kendelse af 19. april 1977 udsat sagen og har forelagt Domstolen følgende spørgsmål i henhold til EØF-traktatens artikel 177:

»Hvorledes skal bestemmelse nr. 5 til kapitel 49 i den fælles toldtarif fortolkes: skal spørgsmålet, om 'teksten er af underordnet betydning i forhold til billederne', udelukkende afgøres efter optisk-kvantitative synspunkter, eller skal der også foretages en afvejning af billedernes og tekstens indbyrdes betydning (f.eks. i pædagogisk henseende)? Skal teksten kun anses for at være 'af underordnet betydning i forhold til billederne', når den væsentlige mening med billedet selv uden tekst uden vanskeligheder kan erkendes af den normale potentielle beskuer, eller er billederne allerede afhængige af teksten, når denne i væsentlig grad letter forståelsen af billedet?«

2. Vi ved, at bestemmelserne til den fælles toldtarif, der er udtryk for Rådets lovgivningsvilje, udgør en integrerende del af de positioner, de angår, og har samme bindende virkning som disse positioner, hvad enten de udgør en autentisk fortolkning heraf, eller de komplementerer positionen (jf. Domstolens dom af 19. 11. 1975 i sag 38/75, Nederlandse Sporwegen, Sml. 1975, s. 1439). Dermed bliver det forståeligt, hvilken afgørende betydning, der tilkommer fortolkningen af sådanne bestemmelser, med henblik på en korrekt fastlæggelse af anvendelsesområdet for de forskellige positioner.

Bestemmelse nr. 5 til kapitel 49 i den fælles toldtarif lød på tidspunktet for de

1 — Oversat fra italiensk.

begivenheder, som ligger til grund for den tvist, som verserer for den nationale ret, således:

»Ved børnebilledbøger (pos. 49.03) forstås bøger for børn, hvori teksten er af underordnet betydning i forhold til billederne«[1]. Skønt bestemmelsen i denne version understreger kriteriet om billedets overordnede betydning i forhold til teksten (»Vorherrschen des Bildes«), kan den, når teksten ikke er begrænset til en simpel forklaring af billedet men tilføjer elementer eller oplysniner, som dette ikke indeholder, fremkalde det spørgsmål, om publikationen kan unddrages den særlige position 49.03 og tariferes under den almindelige position 49.01.

Toldsamarbejdsrådets nomenklaturudvalg har senere under sit 35. møde (april 1976), uden at give udtryk for noget ønske om at ændre meningen med den pågældende bestemmelse, ved et korrigendum bragt den franske tekst i overensstemmelse med den engelske tekst, der var affattet og allerede trådt i kraft fire år tidligere. Denne engelske tekst, som blev udstedt ved Rådets forordning nr. 1/73 af 19. december 1972, lyder således: »For the purposes of heading No 49.03, the expression 'children's picture books' means books for children in which the pictures form the principal interest and the text is subsidiary«. Den nye franske tekst, som blev udstedt af Rådet ved forordning nr. 2723/76 af 8. november 1976, lyder således: »On considère comme 'albums ou livres d'images pour enfants' au sens du no 49.03, les albums ou livres pour enfants dont l'illustration constitue l'attrait principal et dont le texte n'a qu'un intéret secondaire«. Det er betegnende, at det i den anden betragtning til denne forordning (der med nogle ændringer gengiver samtlige positioner og de tilsvarende bestemmelser i den fælles toldtarif) blandt andet hedder, at »forbedringen af den fælles toldtarif« kræver »visse *redaktionelle* ændringer«. Naturligvis blev de andre sproglige versioner, der var afstemt efter den franske version også ændret. Den danske tekst lyder nu således: »ved børnebilledbøger (pos. 49.03) forstås bøger for børn, hvori teksten er af underordnet betydning i forhold til billederne«.

Da den engelske version allerede havde været i kraft i længere tid, og da den nævnte ændring alene skulle være af redaktionel karakter, anser jeg det for rimeligt at betragte ændringen som en sproglig harmoniseringsforanstaltning, der bygger på den forestilling, at den engelske tekst klarere end de andre versioner bragte lovgivers hensigt og det normative indhold af den bestemmelse, som her undersøges, til udtryk. Jeg mener derfor, at det kan lægges til grund, at indholdet af bestemmelsen er forblevet uforandret, således at vi ved fortolkningen af den pågældende position kan henvise til den sidste affattelse af bestemmelse nr. 5, også for tidsrummet forud for ændringen, uden derved at krænke forbudet mod tilbagevirkende kraft for normer, som pålægger de retsundergivne byrder.

3. De indlæg, som under den foreliggende sag er blevet afgivet af firma Carlsen og af Kommissionen, har endelig bidraget til at belyse det principielle spørgsmål, som skal afgøres, nemlig om en billedpublikation for børn, hvor billederne ud fra et kvantitativt synspunkt har overvægt i forhold til teksten, og som »dominerer« for den unge læser, kan unddrages den specielle position 49.03 og tariferes under position 49.01, når teksten ikke begrænser sig til at beskrive billedet eller at fremhæve elementer, som allerede fremgår af billedet, men udviser en vis grad af selvstændighed i den betydning, at den beriger billederne med supplerende oplysninger eller tanker.

Jeg mener, at det fremgår af en sammenligning af den oprindelige affattelse af den nævnte bestemmelse nr. 5 til kapitel 49 i den fælles toldtarif med den nugældende version, at børnebilledbøger ikke

1 – Den danske version er ikke senere ændret. Den dagældende tyske version lød således: »Bilderalben und Bilderbücher im Sinne der Tarifnr. 49.03 sind Kinderalben und -bücher, bei denen die Bilder vorherrschend und vom Text nicht abhängig sind« o.a.

er udelukket fra position 49.03 — den særlige position for børnebilledbøger — blot fordi den tekst, som ledsager billederne, ikke begrænser sig til at beskrive deres indhold, men tilføjer noget nyt. Et sådant resultat måtte forudsætte, at teksten ikke er af underordnet betydning i forhold til billedet, men i sig selv har interesse, dvs. at den har værdi og betydning uafhængigt af billederne.

Denne opfattelse bekræftes ved de forklarende bemærkninger til Bruxelles-nomenklaturen, der efter min mening er fuldt ud i overensstemmelse med bestemmelse nr. 5 til kapitel 49 i den fælles toldtarif og ikke er i modstrid hermed, således om Bundesfinanzhof mener.

De forklarende bemærkninger til Bruxelles-nomenklaturen præciserer nemlig, at position 49.03 ikke alene omfatter billedbøger, der utvivlsomt skal anvendes til underholdning for børn, men også bøger, som forfølger et pædagogisk formål (f.eks. bøger, der skal anvendes til at give børn et førstekendskab til alfabetet etc.), forudsat at teksten er af underordnet betydning i forhold til billederne. Herunder hører ifølge de forklarende bemærkninger til Bruxelles-nomenklaturen ABC-billedbøger og billedbøger, i hvilke en fortællings handling illustreres ved en række billeder, hvoraf hvert enkelt er forklaret ved en kort overskrift eller en summarisk gengivelse af fortællingen. Ifølge disse forklarende bemærkninger omfatter denne position til gengæld ikke, selv rigt illustrerede, bøger med fortløbende fortællinger, hvor billederne kun tjener til at illustrere visse episoder; disse varer henhører under position 49.01.

Heraf følger klart, at spørgsmålet, om bogen skal anvendes til underholdning for børn, eller om den har et overvejende pædagogisk formål, er uden betydning med henblik på tariferingen under den ene eller den anden af de pågældende positioner.

På grundlag af de fællesskabsretlige bestemmelser og i lyset af autoritative, om ikke bindende vejledninger, som fremgår af de forklarende bemærkninger til Bruxelles-nomenklaturen, kan position 49.03 derfor fortolkes således, at den omfatter alle børnebilledbøger, hvis tekst ikke begrænser sig til at beskrive eller forklare billederne, men dog ikke frembyder nogen selvstændig og af billedet uafhængig interesse for dem, som den henvender sig til.

Det skal desuden bemærkes, at dette resultat af en sproglig og logisk fortolkning af bestemmelserne både er korrekt ud fra en systematisk betragtning og ud fra visse praktiske krav, der måtte stilles under toldmyndighedernes virksomhed. Da den fælles toldtarif foreskriver en særlig position for børnebilledbøger, der i toldtariffens system adskiller sig fra den almindelige position »trykte bøger, brochurer o.lign.«, skal det forhold, at der foreligger to karakteristika, som er kendetegnende for den mere specielle position — nemlig at bogen er bestemt for børn og at billederne har en kvantitativ overvægt i forhold til teksten — »umidelbart« anses som tilstrækkeligt for at tarifere en publikation under denne position, medmindre det fremgår, at teksten også har en selvstændig værdi, uafhængigt af billedet. Toldmyndighederne kan med andre ord, når det drejer sig om publikationer, der for størstedelen består af billeder, gå ud fra den formodning, at disse henhører under position 49.03, og denne formodning kan kun afkræftes når det entydigt fremgår, at teksten har overvejende betydning i forhold til billederne.

4. Af disse grunde foreslår jeg, at Domstolen som svar på den anmodning om præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af bestemmelse nr. 5 til kapitel 49 i den fælles toldtarif, som Bundesfinanzhof har forelagt ved kendelse af 19. april 1977 — statuerer, at spørgsmålet, om billederne dominerer i

en publikation for børn med henblik på varens tarifering under position 49.03, ud fra en formodning kan afgøres efter optisk-kvantitative synspunkter, som der kun skal ses bort fra, når det fremgår, at teksten har overvejende interesse, dvs. at den har selvstændig værdi, uafhængigt af billederne.